

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

Навчально-науковий інститут
філології та історії
Кафедра української мови, літератури та методики навчання

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
ВСТУП ДО МОВОЗНАВСТВА
2023–2024 н.р. (2023 рік вступу)

Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	нормативна дисципліна циклу професійної підготовки
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Предметна спеціальність	014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
Освітньо-професійна програма	«Середня освіта (Українська мова і література)»
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS (90 академічних годин)
Види аудиторних занять	лекції, практичні заняття
Форма контролю	залік
Півріччя викладання	перше

Інформація про викладача

Викладач (ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)	Медвідь Наталія Сергіївна , канд. філол. наук, доцент, доцент кафедри української мови, літератури та методики навчання
Контактний телефон	+380668970388
E-mail:	Medvedica@ukr.net
Профіль викладача	https://gnpu.edu.ua/index.php/ua/pro-universytet/naukovo-pedahohic-hni-pratsivnyky/406-medvid-nataliya-sergijivna
Консультації	середа 15.00-17.00; платформа Google Meet / Zoom

Кількість часу на вивчення

Лекцій	16	
Практичних занять	18	
Самостійна робота студента	56	
Форма контролю	залік	

Вступ до мовознавства – початковий, пропедевтичний курс загального мовознавства, який посідає важливе місце в системі фахової підготовки студентів предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література). Вступ до мовознавства закладає теоретичний фундамент для засвоєння всіх інших мовознавчих наук, на його основі у студентів формуються вміння і навички наукового аналізу мовних явищ.

Мета курсу – ознайомити студентів-філологів з основами науки про мову, її найважливішими поняттями, проблематику, методами і прийомами дослідження мови; прищепити навички академічної доброчесності.

Завдання курсу:

- з'ясувати предмет, об'єкт і завдання мовознавства як науки, визначити її місце в системі наук та методи дослідження мови;
- розкрити природу і сутність мови, її функції та зв'язки з іншими явищами, проблеми походження і розвитку мови;
- розглянути різні рівні мовної структури та їх системну організацію;
- з'ясувати принципи класифікації мов;
- ознайомити студентів з основною мовознавчою термінологією та загальними закономірностями структурування, розвитку і функціонування мовних одиниць і категорій;
- навчити виявляти й аналізувати мовні явища, зіставляти мовні факти, виявляти спільні й відмінні ознаки, загальні закономірності;
- забезпечувати сприятливі умови для кожного здобувача освіти залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів;
- розвивати гнучкі навички;
- забезпечувати безперервну самоосвіту та самовдосконалення на засадах сталого розвитку.

Пререквізити. Для успішного засвоєння студентами навчального змісту вступу до мовознавства необхідні: 1) знання теоретичних основ шкільного курсу української мови; 2) володіння основами іноземної мови.

У результаті успішного засвоєння курсу мають сформуватися такі загальні компетентності (ЗК):

ЗК 4. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями, застосовувати їх у практичних ситуаціях професійної взаємодії, бути критичним і самокритичним.

ЗК 13. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Здобувачі освіти також повинні знати:

- предмет мовознавства, зміст і основні завдання курсу “Вступ до мовознавства”;
- проблематику загального і конкретного мовознавства; теоретичного і прикладного мовознавства;
- зв'язок лінгвістики із суспільними та природничими науками, методи дослідження мови;
- трактування природи і сутності мови в лінгвістиці та інших науках; функції мови; зв'язок мови і суспільства; форми існування мови в суспільстві; взаємозв'язок мови і мислення, мови і мовлення;
- особливості мовного знака та своєрідні риси мови як знакової системи;

- розуміння мови як системно-структурного утворення, основні одиниці мови, їх властивості та функції;
- суть гіпотез і наукових теорій походження мови, позалінгвістичні та внутрілінгвістичні чинники мовних змін, особливості основних процесів розвитку мов, функціонування мов у різних суспільствах;
- основні зміни, що характеризують історичний розвиток фонетичної, лексико-семантичної та граматичної систем.

ОК «Вступ до мовознавства» формує такі фахові компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність до формування в здобувачів освіти ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

ФК 4. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії української мови і літератури, зарубіжної літератури в закладах освіти, практиці навчання української мови і літератури, зарубіжної літератури.

Здобувачі освіти повинні вміти:

- аналізувати погляди мовознавців на різні проблеми лінгвістики, висловлювати власне розуміння;
- зіставляти різні мовознавчі категорії і виділяти суттєві їх ознаки;
- робити узагальнення з вивченого матеріалу;
- аргументувати теоретичні положення, наводити приклади мовних явищ;
- розкривати суть мовознавчих категорій і мовних явищ;
- виділяти мовні одиниці, визначити їх функцію;
- зіставляти одиниці мови, визначати їх диференційні ознаки.

Програмні результати навчання:

ПРН 4. Знає мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку української мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності.

ПРН 14. Порівнює мовні та літературні факти, явища, визначає їхні подібності й відмінності.

ПРН 17. Володіє методиками білінгвального й інтегрованого навчання мови й фахового змісту, дидактикою багатомовності та методикою паралельного вивчення споріднених мов, методикою роботи в гетерогенному (змішаному) навчальному середовищі.

Постреквізити. Вступ до мовознавства – вихідна дисципліна, яка дає найзагальніше уявлення про природу і сутність мови, її будову, закономірності функціонування в суспільстві і її розвиток, знайомить з основними лінгвістичними поняттями й термінами, без яких неможливе свідоме і глибоке оволодіння рідною та іноземними мовами, вивчення інших лінгвістичних дисциплін, передбачених навчальними планами підготовки фахівців відповідної спеціальності.

Організація навчання, викладання і контролю

Навчальний матеріал курсу структуровано в логічно завершені частини-модулі, у межах кожного з них визначено навчальні теми, що охоплюють різні форми і види навчальної діяльності студентів: аудиторну (практичні заняття) та самостійну роботу.

В основу навчання і викладання покладено методи навчання і викладання та форми оцінювання програмних результатів навчання.

Добір методів навчання і викладання ґрунтується на програмних результатах навчання:

- *словесні* методи: бесіда, дискусія;
- *наочні*: ілюстрування;
- *практичні*: виконання вправ і завдань, робота з інформаційними джерелами;
- *інноваційні* технології: інтерактивне навчання, проблемне навчання.

Інструментом для вимірювання професійних результатів навчання є різні **форми оцінювання**:

- *усні*: виступ, бесіда, відповідь;
- *письмові*: виконання вправ і завдань, укладання схем або таблиць, самостійна робота тощо;
- *тестові*: виконання тестів;
- *самоконтроль*: самооцінювання власної навчальної дії.

Домінує формувальне оцінювання, відповідно до якого оцінювання є не лише інструментом для вимірювання професійних результатів навчання, а й засобом для постійного навчання, формування загальних і фахових компетентностей.

Основні поняття: лінгвістика (мовознавство), конкретне мовознавство, загальне мовознавство, теоретичне мовознавство, прикладне мовознавство, описове мовознавство, зіставне мовознавство, метод, мова, мовлення, засоби спілкування, загальнонародна мова, літературна мова, діалект, просторіччя, койне, стиль, субмова мовна ситуація, мовна політика, соціолінгвістика, психолінгвістика, знак, система, структура, парадигматичні зв'язки, синтагматичні зв'язки, рівень мови, фонема, морфема, слово, речення, фонетика, фонологія, лексикологія, фразеологія, ономастика, лексикографія, дериватологія, граматики (морфологія, синтаксис), стилістика, синхронія, діакронія, звуконаслідувальна гіпотеза, звуко-символічна гіпотеза, вигуківна гіпотеза, гіпотеза соціального договору, гіпотеза трудових викриків, гіпотеза жестів, моногенез, полігенез, диференціація, інтеграція, запозичення, інтерференція, мовна асиміляція, субстрат, суперстрат, адстрат, піджин, креольські мови, племінна мова, мова народності, національна мова, міжнародні мови, фонетика, описова фонетика, історична фонетика, зіставна фонетика, загальна фонетика, голосні звуки, вокалізм, лабіалізовані голосні, назалізовані голосні, приголосні звуки, сонорні приголосні, шумні приголосні, дзвінки приголосні, глухі приголосні, білабіальні приголосні, лабіо-дентальні, передньоязикові приголосні, апікальні приголосні, дорсальні приголосні, какумінальні приголосні, зубні передньоязикові приголосні, піднебінні передньоязикові приголосні, середньоязикові приголосні, задньоязикові приголосні, глоткові (фарингальні) приголосні, гортанні (ларингальні) приголосні, увулярні (язичкові) приголосні, зімкнені приголосні, фрикативні приголосні, зімкнено-прохідні приголосні, латеральні приголосні, вібранти, африкати, палаталізовані приголосні, аспірати, фраза, такт, склад, монофтонг, дифтонг, висхідні дифтонги, низхідні дифтонги, наголос, словесний наголос, динамічний наголос, фіксований наголос, вільний наголос, рухомий наголос, нерухомий наголос, побічний наголос, музикальний наголос, квантитативний наголос, логічний наголос, емпатичний наголос, комбінаторні зміни звуків, позиційні зміни звуків, редукція, якісна редукція, кількісна редукція, акомодация, прогресивна акомодация, регресивна акомодация, вокалічна акомодация, консонантна акомодация, асиміляція, вокалічна асиміляція, консонантна асиміляція, повна асиміляція, неповна (часткова) асиміляція, прогресивна асиміляція, регресивна асиміляція, дисиміляція, контактна дисиміляція, дистактна дисиміляція, прогресивна дисиміляція, регресивна дисиміляція, гаплогія, дієреза, епентеза, метатеза, протеза, субституція, фонетичні закони, транскрипція, транслітерація, фонема, алофон, позиційний алофон, комбінаторний алофон, письмо, прописьмо (предметне письмо), кіпу, вмпум, піктографія, піктограма, ідеографія, ідеограма, фонографія, силабічне (складове) письмо, буквено-звукове письмо, графіка, графема, алогографема, алфавіт, діакритичні знаки, лігатура, орфографія, фонетичний принцип, морфологічний принцип, історичний (традиційний) принцип, транскрипція, транслітерація, лексикологія, загальна лексикологія, конкретна лексикологія, описова лексикологія, зіставна лексикологія, семасіологія, ономасіологія, етимологія, фразеологія, ономастика, лексема, сема, семема, семантика, лексичне значення слова, денотативне значення, сигніфікативне значення, структурне значення, контекстуальне значення, пряме значення, переносне значення,

метафоричне значення, метонімічне значення, функціональне значення, вільне значення, зв'язане значення, фразеологічно зв'язане значення, синтаксично зумовлене значення, конструктивно зумовлене значення лексико-семантичне поле, полісемія, омонімія, повні і неповні омоніми, гомогенні та гетерогенні омоніми, омоформи, омофони, омографи, міжмовні омоніми, синонімія, абсолютні і часткові (семантичні, стилістичні, семантико-стилістичні) синоніми, антонімія, контрарні антоніми, комплементарні антоніми, контрадикторні антоніми, векторні антоніми, гіперо-гіпонімія, лексична конверсія, паронімія, активна лексика, пасивна лексика, професіоналізми, діалектизми, екзотизми, жаргонізми, арготизми, евфемізми, стилістично нейтральна лексика, книжна лексика, поетична лексика, наукова лексика, термін, професіоналізми, канцеляризм, розмовно-побутова лексика, просторічна лексика, архаїзми, власне архаїзми, лексичні архаїзми, семантичні архаїзми, історизми, неологізми, лексичні неологізми, семантичні неологізми, авторські неологізми (оказіоналізми), запозичення, лексичні запозичення, кальки, семантичні запозичення, словотвірні запозичення, усні запозичення, писемні запозичення, прямі запозичення, опосередковані запозичення, інтернаціоналізми, пуризм, історична лексикологія, етимологія, деетимологізація, наукова етимологія, народна етимологія, фразеологія, фразеологізм, фразеологічні зрощення, фразеологічні єдності, фразеологічні сполучення, лексикографія, теоретична лексикографія, практична лексикографія, словник, енциклопедичний словник, лінгвістичний словник, одномовні словники, тлумачний словник, словник неологізмів, словник іншомовних слів, діалектний словник, словник мови письменника, історичний словник, етимологічний словник, словник синонімів, словник антонімів, словник омонімів, фразеологічний словник, орфографічний словник, орфоепічний словник, словник правильності мовлення, частотний словник, зворотний словник, словотвірний словник, морфемний словник, ідеографічний словник, словник асоціативних норм, багатомовні (перекладні) словники, граматики, граматичне значення, граматична категорія, граматична форма, синтетична форма, аналітична форма, морфема, морфеміка, корінь, префікс, суфікс, флексія, інфікс, інтерфікс, постфікс, трансфікс, циркумфікс, опрощення, ускладнення, пере розклад, морфологія, частини мови, синтаксис, словосполучення, речення, валентність, сирконстанти, синтаксичне словосполучення, фразеологічне словосполучення, сурядні словосполучення, підрядні словосполучення, сильний і слабкий підрядний зв'язок, прості словосполучення, складні словосполучення, іменні словосполучення, дієслівні (вербіальні) словосполучення, прислівникові (адвербіальні) словосполучення, атрибутивні словосполучення, об'єктні словосполучення, релятивні словосполучення, координація, узгодження, керування, прилягання, тяжіння, замикання, ізафет, предикативність, модальність, актуальне членування, типологічна класифікація мов, мовні універсалії, морфологічна класифікація мов, ізолюючі мови, аглютинативні мови, інкорпоруючі мови, флективні мови, синтетичні мови, аналітичні мови, фонетична типологія, синтаксична типологія мов, пасивні мови, ергативні мови, номінативні мови, словотвір (дериватологія), деривація, дериват, мотивуюча основа, мотивована основи, словотвірна мотивація, словотвірне гніздо, словотвірне значення, словотвірний тип, словотвірний спосіб, словотвірний формант, аббревіація, афіксальне словотворення, безафіксне словотворення, лексико-семантичний спосіб словотворення, лексико-синтаксичний спосіб словотворення, морфолого-синтаксичний спосіб словотворення, основоскладання, префіксальний спосіб словотворення, постфіксальний спосіб словотворення, префіксально-суфіксальний спосіб словотворення, префіксально-постфіксальний спосіб словотворення, суфіксоїди, префіксоїди.

Особливості опанування освітнього компоненту під час дистанційної форми навчання. Навчальні заняття для здобувачів вищої освіти денної і заочної форм навчання під час дистанційної освіти здійснюється в синхронному (взаємодія учасників освітнього процесу з одночасним перебуванням у вебсередовищі дистанційного навчання) за допомогою технологій дистанційного навчання (онлайн-зв'язок програмного забезпечення

Zoom, Google Meet, Skype, соціальних месенджерів Viber, Instagram, Telegram тощо) та асинхронному режимі (взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання із затримкою в часі) за допомогою електронної пошти, соціальних мереж, форумів, Google Classroom та інших хмарних технологій.

Курс «Вступ до мовознавства» вивчається здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти у першому семестрі. Освітній процес охоплює лекційні та практичні заняття, виконання самостійних робіт, модульних контрольних робіт та підсумковий контроль (залік).

Структура залікових кредитів дисципліни

Теми	Аудиторні заняття		Самостійна робота студентів (СРС)
	Лекції	Практичні заняття	
Модуль 1. Вступ до мовознавства як навчальна дисципліна			
Тема 1. Загальні питання мовознавства	2	2	6
Тема 2. Мова як знакова система	2	2	6
Тема 3. Походження і розвиток мови	2	2	10
Модуль 2. Рівні мовної структури			
Тема 4. Фонетична система мови	2	2	8
Тема 5. Фонетична система мови	2	2	8
Тема 6. Лексичний рівень мови	2	2	6
Тема 7. Морфологічний рівень мови	2	2	6
Тема 8. Синтаксичний рівень мови	2	4	8
Разом за семестр	16	18	56

Самостійна (індивідуальна) робота здобувачів освіти із зазначеного курсу передбачає:

- I. Підготовку і конспектування питань з певної теми навчально-робочої програми.
- II. Складання термінологічного словника до теми.
- III. Робота здобувачів освіти за спеціальними пошуково-дослідницькими завданнями: робота з науковими джерелами, підготовка доповіді, презентації, проєктів тощо.

Система оцінювання навчальних досягнень

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

Роботи, які подаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається до завершення вивчення курсу.

Політика щодо академічної доброчесності:

Списування під час контрольних робіт заборонено (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв).

Політика щодо відвідування:

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання.

Шкала оцінювання здобувачів вищої освіти

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	Відмінно

B	82-89	Добре
C	74-81	Добре
D	64-73	Задовільно
E	60-63	Достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за шкалою ECTS та середньозваженим балом

Оцінювання в системі ECTS	Середньо-зважений бал	Критерії оцінювання
A	4,51-5,00	Студент вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших студентів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань. Може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання і оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань.
B	4,01-4,5	Студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці.
C	3,5-4,0	Студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці. За зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання.
D	2,83-3,49	Студент має фрагментарні знання (менше половини) при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані вміння та навички; під час відповіді допускає суттєві помилки; зовсім не володіє навчальним матеріалом. Має елементарні нестійкі навички виконання завдання.
E	2,51-2,81	Студент має фрагментарні знання (менше половини) при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані вміння та навички; під час відповіді допускає суттєві помилки; зовсім не володіє навчальним матеріалом

FX	2,00-2,5	Студент має фрагментарні знання при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді допускає суттєві помилки; зовсім не володіє начальним матеріалом. Виконує частину завдань за допомогою викладача або виконує лише елементарні завдання, потребує постійної допомоги викладача.
F	0,00-1,99	Студент має фрагментарні знання при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді допускає суттєві помилки; зовсім не володіє начальним матеріалом, виконує лише окремі елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача.

Загальна підсумкова оцінка з дисципліни визначається на основі середньозваженого бала за національною шкалою і виставляється у відомість обліку успішності та ІНПС (заліковій книжці) за двома шкалами оцінювання: національною і ЄКТС. Середньозважений бал (Сб) із дисципліни визначається на основі:

✓ встановленого вагового коефіцієнта (ВК) дисципліни (дорівнює 1, що згідно з робочою навчальною програмою розподіляється окремо за кожний вид роботи, зокрема: ВК за роботу на практичному занятті дорівнює 0,6; тематичний контроль, МКР – 0,1; СРС та ІРС – 0,1; залік (виставляється за результатом виконання всіх передбачених програмою завдань), екзамен – 0,2

✓ середньоарифметичного значення оцінок, одержаних студентом за кожний вид роботи відповідно до робочої програми за національною шкалою.

Визначення за таблицею підсумкової оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

Відповідність шкал оцінювання (національної та європейської (ECTS))

Оцінка ECTS	Середньозважений бал, що формує інтервальну шкалу	Національна оцінка	
1	2	3	
A	4,51-5,00	5	<i>Відмінно</i> – високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями
B	4,01-4,50	4	<i>Добре</i> – достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження
C	3,50-4,00	4	<i>Добре</i> – середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутих вміннями й навичками
D	2,83-3,43	3	<i>Задовільно</i> – середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками
E	2,51-2,75	3	<i>Задовільно</i> – рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижче середнього
FX	2,00-2,50	2	<i>Незадовільно</i> – низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять з дисципліни
F	0,00-1,99	2	<i>Незадовільно</i> – низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни

Рекомендована література

Основна:

1. Баркасі В.В., Каленюк С.О., Коваленко О.В. Словник лінгвістичних термінів для студентів філологічних факультетів /За ред. С.О. Каленюк. Миколаїв, 2017. 192 с.
2. Безгодова Н. С. Практикум зі вступу до мовознавства : навчально-методичний посібник для студентів філологічних спеціальностей закладів вищої освіти. Старобільськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2021. 129 с.
3. Вступ до мовознавства : підручник / за заг. ред. І. О. Голубовської. Київ: ВЦ «Академія», 2016. 320 с.
4. Вступ до мовознавства: навч. посіб. для здобувачів філологічних спеціальностей закладів вищої освіти / уклад.: Н. С. Безгодова, А. О. Найрулін. Полтава : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2023. 227 с.
5. Дорошенко С. І. Загальне мовознавство : навч. посібник. Київ: Центр навч. л-ри, 2016. 283 с.
6. Кійко Ю.Є., Агапій А. П., Мельник Ю. Й. Вступ до мовознавства: практикум. Чернівці: Чернівецький ун-т, 2021. 176 с.
7. Кульбабська О. В., Шатілова Н. О. Основи мовознавчих досліджень : модульний курс : навч. Посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2016. 344 с.
8. Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Вступ до мовознавства» / уклад. Т. В. Михайлова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 59 с.
9. Миголинець О.Ф. Вступ до мовознавства: практичні завдання для студентів філологічного факультету. Ужгород, 2022. 76 с.
10. Назаренко О. М. Вступ до мовознавства : навч. посібн. Одеса : Фенікс, 2021. 190 с.
11. Основи мовознавства : підручник / за заг. ред. І. О. Голубовської. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2018. 511 с.

Додаткова:

1. Бевзенко С.П. Вступ до мовознавства. Короткий нарис. Київ: Вища школа, 2006. 143 с.
2. Бережняк В.М. Лекції зі вступу до мовознавства в таблицях: навчально-методичний посібник. Ніжин, 2001. 52 с.
3. Голянич М. І., Стефурак Р. І., Бабій І. О. Словник лінгвістичних термінів: лексикологія, фразеологія, лексикографія / за редакцією М. І. Голянич. Івано-Франківськ : Сімик, 2011. 272 с.
4. Дрогомирецький П.П., Пена Т.І. Вступ до мовознавства : навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : Фоліант. 2015. 102 с.
5. Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни. URL: <https://r.donnu.edu.ua/bitstream/123456789/248/1/%D1%81%В%2В.pdf>
6. Іванишин Н. Я. Вступ до мовознавства : практикум. Івано-Франківськ : Голіней О. М., 2012. 122 с.
7. Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства : підручник для студ. вищ. навч. закладів. Київ : ВД «Академія», 2006. 336 с.
8. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства. URL: https://fareast.knlu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/Kochergan_M_P_-_Vstup_do_movoznavstva.pdf
9. Левицький А.Е., Сингаївські А.В., Славова Л.П. Вступ до мовознавства. URL: <https://studfile.net/preview/6060063/>

10. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Давкілля-Київ, 2006. 716 с.
11. Словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/46595102.pdf>
12. Терехова Д.І. Вступ до мовознавства. Київ -Полтава «Полтавський літератор». 2012. URL: <https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/bitstream/123456789/1752/1/%D>
13. Тищенко К. Основи мовознавства: системний підручник. URL : https://chtyvo.org.ua/authors/Tyschenko_Kostiantyn/Osnovy_movoznavstva_Systemnyi_pid_ruchnyk/
14. Українська мова : енциклопедія. URL : <https://archive.org/details/UkrMovEnts>
15. Ючук І.П. Вступ до мовознавства. Київ : Рута, 2000. 128 с.

Іноземні джерела

1. Chandler D. Semiotics : the basics. London [etc.] : Routledge, 2007. 308 p.
2. Duck S., McMahan D.T. Communication in Everyday Life. Thousand Oaks : SAGE Publications Inc., 2010. 480 p.
3. Evans V. Cognitive linguistics : An Introduction. Edinburgh : Edinburgh University Press, 2016. 830 p.
4. Grosz B.J., SparckJ. K., and Webber B.L. Readings in Natural Language Processing. Los Altos, 2016. 468 p.
5. Kellett P. M. Conflict Dialogue: Working With Layers of Meaning for Productive Relationships. Thousand Oaks : SAGE Publications Inc., 2007. 304 p.
6. Myers S. A., Anderson C. M. The Fundamentals of Small Group Communication. Thousand Oaks : SAGE Publications Inc., 2008. 304 p.
7. Rancer A. S., Avtgis T. A. Argumentative and Aggressive Communication: Theory, Research, and Application. Thousand Oaks : SAGE Publications Inc., 2006. 336 p.

Електронні ресурси

1. Інститут славістики Львівського національного університеті імені Івана Франка. URL : <https://institutes.lnu.edu.ua/slavonic-studies/> -
2. Інститут славістики Словацької академії наук. URL : <http://www.slavu.sav.sk/>
3. Інститут славістики філософського факультету Масарикового університету в Брно. URL : <https://slavistika.phil.muni.cz/> -
4. Інститут славістики Чеської академії наук. URL : <http://www.slu.cas.cz/> Slovanský ústav AV ČR
5. Лінгвістичний портал. URL : <http://www.mova.info/>
6. Мова – ДНК нації. URL: <https://ukr-mova.in.ua>
7. Нова Мова. Проект розвитку української мови. URL : <http://www.novamova.com.ua>
8. Словник української мови. Академічний тлумачний словник URL : <http://sum.in.ua/>
9. Словники України online: словозміна, синонімія, фразеологія. URL : <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
10. Українська мова. Енциклопедія. URL : <http://izbornyk.org.ua/ukrmova/um.htm>
11. Український лінгвістичний портал. URL : <http://www.ulif.org.ua>
Уроки державної мови. URL : <http://www.mova.kreschatic.kiev.ua>